

LANDSMØTE 2021

Redaksjonskomiteens innstilling til uttalelser

Forslag til ny tekst er understreket

Forslag til fjernet tekst er overstrøket

Tekst som er uendret står utan formatering

Innhold

[U1] Regjeringa må trekkje utsleppsløytet til gruvedumping i Førdefjorden!	2
[U2] Redd fjordene og villfisker!.....	2
[U3] Skogsdrift må skje på en bærekraftig måte	4
[U4] Regjeringa må lære av sine feil før de tillater vindkraft til havs	6
[U5] Forbruket av energi og ressurser i Norge må ned, «grønn» vekst er ikke løsningen	11
[U8] Naturvernforbundet krever varig beskyttelse av vernet natur.....	15

[U1] Regjeringa må trekkje utsleppsløvet til gruvedumping i Førdefjorden!

Ingen endringsforslag.

[U2] Redd fjordene og villfisken!

U2-1 endringsforslag	
Helhetlig endringsforslag	Forslagsstiller: Landsstyret
<p>Endringsforslag: Med dagens praksis har oppdrettsnæringen uholdbare konsekvenser for livet i fjordsystemene og strider mot FNs bærekraftsmål. Vi krever at oppdrettsanlegg i åpne merder forbys fra og med 1. januar 2025.</p> <p>For en rekke fjordsystemer i Norge er grensen nådd for hva de kan tåle av lakselus, rømt oppdrettslaks, sykdommer, forurensning av avlusningsmidler, kjemikalier, kobber, mikroplast og fiskeavføring fra oppdrettsmerdene. Av om lag 450 elver i Norge er 110 stengt for laksefiske på grunn av sviktende bestander eller ukjent bestandstilstand. Vestland fylke hadde mindre enn halvparten av elvene god økologisk tilstand i 2019, og Sørfjorden i Osterøy kommune og Masfjorden er skrekkeksempler på hvor galt det kan gå når oppdrettsnæringen får frie tøyler. Livet i fjordene trues av oksygenmangel og fjordbunnen er livløs mange steder etter tiår med forurensning fra oppdrettsanleggene. I Hardangerfjorden er situasjonen for lakse- og sjøørretbestandene så kritisk at 8 av 10 elver er stengt for fiske. I forbindelse med innføringen av trafikklyssystemet for oppdrettsnæringen, trosset regjeringen likevel faglige ekspertråd om å redusere produksjonen i sonen Hardangerfjorden inngår i, og lar oppdrettsnæringen fortsette med like høy produksjon som før.</p> <p>De uakseptable miljøkonsekvensene oppdrettsnæringen medfører, inkludert lakselus, forurensning og genetisk innblanding hos vill laksefisk, kan løses gjennom å lukke anleggene. Teknologien for lukkede oppdrettsanlegg er allerede god nok til å starte en storstilt overgang til lukkede oppdrettsanlegg. Det er derfor ingen gode grunner til å fortsette med åpne oppdrettsmerder.</p> <p>Det haster å få innført forbud mot åpne merder fordi dagens regjering har gått inn for en formidabel vekst innen havbruksnæringen i Norge. Man snakker om en stor økning av biomassen av oppdrettsfisk i årene som kommer. Hvis man ser for seg regjeringens ønskede vekst uten at strenge miljøkrav iverksettes, vil stadig flere fjorder, kystområder og vassdrag bli skadelidende. At det legges opp til en så kraftig oppskalering av denne næringen uten at det først stilles tilfredsstillende miljøkrav, mens det stadig legges opp til omkamper om finansiering av tiltak som kan bevare villfiskstammene, er et paradoks.</p> <p>Vi mener at oppdrettsnæringen, slik den i dag praktiseres, bryter både norsk og internasjonal lov på en rekke områder, inkludert havressursloven (lov om forvaltning av viltlevende marine ressurser), naturmangfoldloven (lov om forvaltning av naturens mangfold), forurensningsloven (lov om vern mot forurensning og om avfall), vanndirektivet og Bernkonvensjonen. De tre første antas å være så godt kjent at det ikke er nødvendig å kommentere dem. Til de to siste gis følgende kommentarer:</p> <p>Ved Stortingets vedtak av 21. november 2018 ble det besluttet at vanndirektivets bestemmelser skulle innføres som norsk rett. Regelen trådte som kjent i kraft 14. desember 2018. Hjemmelen for vanndirektivet er nedfelt i naturmangfoldloven av 19. juni 2009. Ved innføringen av vanndirektivet</p>	

har Norge sluttet seg til formålet med direktivet som er formulert slik (kapittel 1): «Formålet med denne forskriften er å gi rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene.» Det er vel ikke tvil om at dagens praksis, der oppdrettsnæringen kan dumpe store mengder avfall rett i havet eller rett i fjorden, er et gedigent og alvorlig brudd på vanddirektivet av 21. november 2018.

Bernkonvensjonen er en konvensjon om vern av ville planter og dyr og deres naturlige leveområder. Den ble vedtatt i 1979, og ratifisert av Norge i 1986, og sier blant annet at «landene skal legge særlig vekt på truede og sårbare arter». Vernet gjelder også for våre anadrome laksebestander i våre vassdrag. Laks, sjøørret og sjørøye er under hardt press i Norge. Det er ikke tvil om at oppdrettsnæringen har alvorlige konsekvenser for disse artene og dermed bryter med Bernkonvensjonen. Norge verner ikke de anadrome laksefiskbestandene og deres naturlige leveområder.

Når myndighetene i Norge tillater at oppdrettsnæringen slipper avfall rett ut i havet, svekkes troverdigheten for Norge som en ansvarlig havnasjon. Det er også i strid med FNs bærekraftsmål nummer 14 om bærekraftig bruk av marine ressurser og nummer 6 om bevaring av økosystemer i ferskvann.

Å forurense og forsoyle fjordene slik oppdrettsnæringen gjør nå, er en svært kortsiktig politikk, som også vil ramme næringen økonomisk når miljøkonsekvensene til slutt også går ut over næringen selv, som vi har sett i Masfjorden og Sørfjorden i Osterøy.

En annen mørk side ved fiskeoppdrett i åpne merder, er bruken av såkalt rensfisk. Leppefisk og røgnkjeks blir brukt som levende avlusere i oppdrettsmerder. Dette bærer med seg elendigi dyrevelferd og påfølgende skyhøye dødelighet blant rensfisken. Naturvernforbundet mener det er moralsk forkastelige i å «forbruke levende dyr som et engangsverktøy».

Omfanget av kommersielt fiske etter bergnebb, berggyllt, gressgyllt og rødnebb har eksplodert de siste årene. Det intensive fisket foregår med teiner og ruser rundt nes og øyer i fjordene våre og praktisk talt tømmer store områder for fisk. Det kommer en rekke rapporter fra dykkere som ser konsekvensene av slike drastiske endringer i én artsbestand: Hele økosystemet kommer i ubalanse. Leppefisk er mat for større fisk, sel, oter og sjøfugl. Forsvinner den på grunn av overfiske, forsvinner maten til de andre artene. Samtidig blir luseplagen større for sjøørret, lyr, sei og torsk. Leppefisk beiter på både lakselus og torskelus.

Oppdrettsnæringen har potensiale til å bli en bærekraftig næring i fremtiden, men forutsetningen er at næringen investerer i lukkede anlegg som vil forhindre forurensing, spredning av lakselus og rømminger av oppdrettsfisk. Ved etablering av lukkede anlegg på land, forutsetter vi at dette skjer i områder som allerede domineres av menneskelig aktivitet og på en måte som ivaretar natur, energiutnyttelse, artsmangfold og ressurser.

Regjeringen bør på nytt vurdere grunnrenteskatt som var foreslått i 2019. Det kan være aktuelt å vurdere noe lettelse i slik skatt parallelt med at eiere bygger lukkede anlegg som er rømmingssikre og uten forurensende utslipp.

Inntil miljøproblemene i oppdrettsnæringen er håndtert, kan den ikke vokse videre.

Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas

Landsmøtets vedtak:

U2-2 endringsforslag	
Linje 95	<i>Forslagsstiller: [106] Peder Johan Pedersen, Agder</i>
Endringsforslag:	
Inkludert lakselus, <u>forbruk av renseskisk, rømt</u>	
Redaksjonskomiteens innstilling: Forkastes til fordel for forslag U2-1	
Landsmøtets vedtak:	

U2-3 endringsforslag	
Linje 109	<i>Forslagsstiller: [71] Heidi Kristoffersen, Oppland</i>
Endringsforslag:	
<u>Dyrevelferdsloven, Vanndirektivet og Bernkonvensjonen</u>	
Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas	
Landsmøtets vedtak:	

[U3] Skogsdrift må skje på en bærekraftig måte

U3-1 endringsforslag	
Linje 180	<i>Forslagsstiller: [30] Tom Christian O. Alnæs, Østfold</i>
Endringsforslag:	
Legge inn nye setninger:	
<p>[...] og kravene i skogstandarden etterleves. <u>Koblingen mellom skoglovens bærekraftforskrift og skogstandarden bør belyses. Det vises i bærekraftforskriften til kravene i Norsk PEFC Skogstandard, men selv om standarden er hjemlet i bærekraftforskriften, som igjen er hjemlet i skogloven, så er det bare et fåtall av kravene i standarden som ved overtredelse kan anmeldes som lovbrudd, og dermed blir det vanskelig å straffe de som begår brudd mot standarden. Viktige kravpunkt i Norsk PEFC Skogstandard bør derfor implementeres i bærekraftforskriften og prinsippet om at skognæringen selv kan definere miljøstandarden for hogst i Norge bør avvikles. I praksis synes det likevel som myndighetene stoler på at [...]</u></p>	
Redaksjonskomiteens innstilling: Forkastes	
Landsmøtets vedtak:	

U3-2 endringsforslag	
Linje 194	<i>Forslagsstiller: [30] Tom Christian O. Alnæs, Østfold</i>
Endringsforslag: Legge inn nye setninger:	
<p>[...] miljøregistreringer (MIS) fører til at viktige nøkkelbiotoper ødelegges. <u>Skogbrukets eget register over nøkkelbiotoper (Kilden) blir ikke skikkelig vedlikeholdt og ansvaret for vedlikeholdet av registeret er dessuten uklart. Siden vedlikeholdet av Kilden fungerer dårlig, samt at samfunnets innsyn i viktige arealer for biomangfold blir uoversiktlig med flere dataregistre, krever vi at skogbrukets nøkkelbiotoper og livsløpstrær skal registreres i Naturbase.</u></p> <p><u>Livsløpstrær skal kunne identifiseres helt til de er råtnet opp, dvs. kanskje i flere hundre år. Likevel er det etter mange år ennå ikke satt noe krav til hvordan lokaliseringsdata om disse skal lagres eller presenteres. Hverken forvaltningen eller skognæringa har gjort noe for å få til et slikt register. Vi krever at data om livsløpstrær skal registreres i en offentlig database.</u></p>	
Redaksjonskomiteens innstilling: Forkastes	
Landsmøtets vedtak:	

U3-3 endringsforslag	
Linje 211	<i>Forslagsstiller: [30] Tom Christian O. Alnæs, Østfold</i>
Endringsforslag: Legge inn nye setning:	
<p>[...] naturmangfoldet. Gjødsling vil endre konkurransen mellom artene, og kan føre til store endringer i økosystemene. <u>Det bør kreves forbud mot gjødsling av skog, subsidiært bør statlige tilskudd til gjødsling stoppes.</u></p>	
Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas	
Landsmøtets vedtak:	

U3-4 endringsforslag	
Linje 216	<i>Forslagsstiller: [30] Tom Christian O. Alnæs, Østfold</i>
Endringsforslag:	
<p>Grøfterensk vil kunne føre til at viktige biotoper i fuktig skog forringes. <u>Grøfting av skog bør forbys. Grøfting av frisk skogsmark etter flatehogst brer om seg. Skognæringen argumenterer med at dette gjøres for å senke grunnvannsspeilet av hensyn til veksten av nyplantede trær. Virkningen av denne grøftingen når skogen vokser til er imidlertid ikke dokumentert, og det er rimelig å anta at slik grøfting vil slå negativt ut når skogen vokser til og vi får en ny tørkesommer. Grøfting av frisk skogsmark er dessuten uheldig for frigjøring av CO2 fra skogsjorda. Grøfting av frisk skogsmark er dessuten uheldig for biomangfoldet i skogen – i tillegg til de alvorlige konsekvensene som flatehogsten representerer.</u></p>	
Redaksjonskomiteens innstilling: Forkastes	
Landsmøtets vedtak:	

[U4] Regjeringa må lære av sine feil før de tillater vindkraft til havs

U4-1A endringsforslag	
Linje 234	<i>Forslagsstiller: [183] Lars Kufaas, Troms</i>
Endringsforslag:	
Regjeringa <u>Vi</u> må lære av sine <u>våre</u> feil før de <u>vi</u> tillater vindkraft til havs	
Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas	
Landsmøtets vedtak:	

U4-1B endringsforslag	
Linje 234	<i>Forslagsstiller: [900] Maren Esmark, generalsekretær</i>
Endringsforslag:	
Regjeringa må lære av sine feil før den <u>tillater</u> <u>behandler</u> vindkraft til havs	
Redaksjonskomiteens innstilling: Forkastes til fordel for forslag U4-1A	
Landsmøtets vedtak:	

U4-2 endringsforslag	
Linje 235-238	<i>Forslagsstiller: [900] Maren Esmark, generalsekretær</i>
Endringsforslag:	
Konsesjonssystemet for vindkraft på land har tillatt utilgivelige inngrep i norsk natur. Samtidig har forvaltningen av havområdene våre ført til store arealkonflikter og nedgang av viktige bestander av fisk og sjøfugl. I år ble det åpnet for havvind i to norske havområder <u>og det haster å styrke miljøkravene i konsesjonssystemet.</u>	
Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas	
Landsmøtets vedtak:	

U4-3A endringsforslag	
Line 239-243	<i>Forslagsstiller: [183] Lars Kufaas, Troms</i>
Endringsforslag:	
Med økende press på naturen fra både <u>økonomiske interesser</u> <u>næringsaktivitet</u> og klimaendringer <u>så må vi prioritere mellom ulike hensyn</u> <u>sørge for god regulering og klare rammer</u> for å redusere den samlede belastningen. <u>Før vindkraftutbygging skal kunne tillates i norske havområder må tilliten til prosessene gjenvinnes.</u> <u>redusere unødvendige stressfaktorer for naturmangfold og matproduksjon i havet.</u> Dette inkluderer <u>dumping av gruveavfall, olje og gassproduksjon, seismikkskyting, åpne oppdrettsanlegg, forsvarsaktivitet og gruvedrift på hav bunnen.</u>	
Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas	
Landsmøtets vedtak:	

U4-3B endringsforslag	
Linje 239-243	<i>Forslagsstiller: [900] Maren Esmark, generalsekretær</i>
Endringsforslag:	
<p>Med økende press på naturen fra både næringsaktivitet og klimaendringer så må vi prioritere mellom ulike hensyn for å redusere den samlede belastningen. For at påvirkningen fra havvind skal være akseptabel må vi redusere unødvendige stressfaktorer for naturmangfold og matproduksjon i havet. Dette inkluderer <u>dumping av gruveavfall, olje- og gassproduksjon, seismikkskyting, åpne oppdrettsanlegg, forsvarsaktivitet, plastforurensning, overfiske og gruvedrift på havbunnen</u> <u>er alvorlige stressfaktorer for naturmangfold og matproduksjon i havet.</u></p>	
Redaksjonskomiteens innstilling: Forkastes til fordel for forslag U4-3A	
Landsmøtets vedtak:	

U4-4A endringsforslag	
Linje 244-249	<i>Forslagsstiller: [183] Lars Kufaas, Troms</i>
Endringsforslag:	
<p>Flytende havvind kan bli et viktig bidrag fra Norge til utvikling av teknologi som muliggjør økt produksjon av fornybar energi i resten av verden. En norsk satsing på produksjon av installasjoner for flytende havvind er også viktig for omstilling av dagens arbeidsplasser i leverandørindustrien. Utbygging av havvind for elektrifisering av olje og gassplattformer som skal bestå i næringens solnedgangsfase er også et viktig grep for å redusere utslipp på sokkelen uten stort forbruk av fornybar energi fra land.</p>	
Redaksjonskomiteens innstilling: Forkastes til fordel for forslag U4-4D	
Landsmøtets vedtak:	

U4-4B endringsforslag	
Linje 244-249	<i>Forslagsstiller: [900] Maren Esmark, generalsekretær</i>
Endringsforslag:	
<p>Flytende havvind kan bli et viktig bidrag fra Norge til utvikling av teknologi som muliggjør økt produksjon av fornybar energi i resten av verden. En norsk satsing på produksjon av installasjoner for flytende havvind er også viktig for omstilling av dagens arbeidsplasser i leverandørindustrien. Utbygging av havvind for elektrifisering av olje og gassplattformer som skal bestå i næringens solnedgangsfase er også et viktig grep for å redusere utslipp på sokkelen uten stort forbruk av fornybar energi fra land.</p>	
<p><u>Utbygging og drift av havvind kan ha store konsekvenser for fugletrekk, næringsøk, gyte og oppvekstområder for fisk, trekkruiter og leveområder for marine pattedyr, korallrev og sårbar natur i havet. Vi mangler kunnskap om effekten av utbygging og drift av havvind i norske farvann, slik som miljøeffekter fra plast-, lys- og lydforurensning til havs. Utbygging av vindkraft i Norge bidrar i dag først og fremst til økt energiforbruk. Naturvernforbundet mener at ny energi primært må brukes til å redusere bruken av fossil energi og at energieffektivisering er viktigst hvis vi skal nå våre klimamål.</u></p>	
Redaksjonskomiteens innstilling: Forkastes til fordel for forslag U4-4D	
Landsmøtets vedtak:	

U4-4C endringsforslag	
Linje 247-249	<i>Forslagsstiller: [15] Ann C. Norderhaug, Landsstyret Vestfold</i>
Endringsforslag: Flytende havvind kan bli et viktig bidrag fra Norge til utvikling av teknologi som muliggjør økt produksjon av fornybar energi i resten av verden. En norsk satsing på produksjon av installasjoner for flytende havvind er også viktig for omstilling av dagens arbeidsplasser i leverandørindustrien. <u>Utbygging av vindkraft i Norge bidrar i dag først og fremst til økt energiforbruk.</u> <u>Naturvernforbundet mener at ny energi primært må brukes til å redusere bruken av fossil energi og at energieffektivisering er viktigst hvis vi skal nå våre klimamål.</u> Utbygging av havvind for elektrifisering av olje- og gassplattformer som skal bestå i næringens solnedgangsfase <u>kan imidlertid være et viktig grep.</u>	
Redaksjonskomiteens innstilling: Forkastes til fordel for forslag U4-4D	
Landsmøtets vedtak:	

U4-4D endringsforslag	
Linje 244-249	<i>Forslagsstiller: Redaksjonskomiteen</i>
Endringsforslag: <u>Naturvernforbundet mener at ny energi må brukes til å redusere bruken av fossil energi og at energieffektivisering er viktig for å nå våre klimamål.</u> Utbygging av havvind for elektrifisering av olje- og gassplattformer som skal bestå i næringens solnedgangsfase <u>kan være et viktig grep.</u> Flytende havvind kan <u>også bidra bli et viktig bidrag fra Norge</u> til utvikling av teknologi som muliggjør økt produksjon av fornybar energi i resten av verden. En norsk <u>Det er viktig at en eventuell satsing på produksjon av installasjoner for flytende havvind bidrar tiler også viktig før omstilling av dagens arbeidsplasser i leverandørindustrien.</u>	
Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas	
Landsmøtets vedtak:	

U4-5A endringsforslag	
Linje 250-251	<i>Forslagsstiller: [183] Lars Kufaa, Troms</i>
Endringsforslag: For å unngå at havvind fortrenger <u>kystbefolkningen</u> , og fiskeriene og har for stor negativ påvirkning på økosystemene i havet og langs kysten mener Naturvernforbundet at:	
Redaksjonskomiteens innstilling: Forkastes til fordel for forslag U4-5B	
Landsmøtets vedtak:	

U4-5B endringsforslag	
Linje 250-251	<i>Forslagsstiller: [900] Maren Esmark, generalsekretær</i>
Endringsforslag: For å unngå at havvind <u>gjør utilgivelige inngrep i norsk havnatur</u> , fortrenger fiskeriene og har for stor negativ påvirkning på økosystemene i havet og langs kysten mener Naturvernforbundet at:	
Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas	
Landsmøtets vedtak:	

U4-6 endringsforslag	
Linje 252	<i>Forslagsstiller: [15] Ann C. Norderhaug, Landsstyret Vestfold</i>
Endringsforslag:	
Kulepunktet i linje 265-267 flyttes til linje 252 slik at dette kulepunktet kommer først	
Redaksjonskomiteens innstilling: Forkastes	
Landsmøtets vedtak:	

U4-7A endringsforslag	
Linje 252-275	<i>Forslagsstiller: [900] Maren Esmark, generalsekretær</i>
Endringsforslag:	
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Naturmangfoldloven må gjelde i alle norske havområder, og lovens føre-var-prinsipp og vurdering av samlet belastning må gis avgjørende legges vekt på i både åpningsprosess og tildeling.</u> forvaltning av alle marine næringer • <u>Norge må verne 30 prosent av havområdene</u> • <u>Lovverk, forskrifter og forvaltning må ha ufravelige krav om hensyn til natur og økosystem og i alle prosesser må miljøfaglige råd bli fulgt.</u> <p><u>Vi maner til varsomhet. Regjeringen må lære av feilene som er begått på land. Føre-var og godt kunnskapsgrunnlag kan spare både samfunnet og naturen for mange problemer senere. Naturvernforbundet mener at en sterk føre-var-holdning må råde. Anlegg for havenergi må ikke bygges der de skader naturmangfoldet eller fiskeriene. Ny energi må benyttes til å redusere bruken av fossil energi slik at klimagassutslippene går ned.</u></p> <p>252 • <u>Flytende havvind bør unngås i grunne kystområder</u> 253 • <u>Kartleggingen av aktuelle områder for havvind må oppdateres for å også inkludere viktige</u> 254 <u>petroleumsområder. Utbygging av havvind må ikke hindres av hensyn til potensielle olje- og</u> 255 <u>gassforekomster i området.</u> 256 • <u>Hensynet til kystnære fiskerier og gyteområder for fiskebestander må vektas særlig tungt i</u> 257 <u>vurdering av nye områder og tildeling av konsesjoner.</u> 258 • <u>Ansvar for kartlegging av nye områder bør overføres fra NVE til Miljødirektoratet.</u> 261 • <u>Tildelinger av konsesjoner for havvind må koordineres med ny marin verneplan og</u> 262 <u>handlingsplan for sjøfugl, og bør inngå i en helhetlig arealplan for havområdene</u> 263 • <u>Regjeringen må sørge for forskning på plastforurensing fra vindkraft, samt arbeide for at</u> 264 <u>produsenter av turbiner får økt ansvar for livsløpet til turbinene.</u> 265 • <u>Havenergilovforskriften må ha strengere krav til konsekvensutredninger. Til havs er det</u> 266 <u>eksisterende kunnskapsgrunnlaget enda svakere enn på land. Derfor må det kreves</u> 267 <u>innhenting av ny kunnskap, samt føringer for minstetid i felt og foretrukne metoder.</u> 268 • <u>Havenergilovforskriften må inneholde krav om at utbygger må benytte metodene for</u> 269 <u>anleggsarbeid og drift som tar best miljøhensyn, samt at utbygger må overvåke anlegget for</u> 270 <u>å styrke kunnskapsgrunnlaget om påvirkning av havvind.</u> 271 • <u>Anleggsperioder må planlegges slik at de kommer utenom de viktigste periodene for</u> 272 <u>økosystemene i det aktuelle området.</u> 273 • <u>Det må være begrenset adgang til å få innvilget utsatt frist for igangsetting av prosjekter, og</u> 274 <u>utsatt frist må innebære krav om ny konsekvensutredning.</u></p>	
Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas	
Landsmøtets vedtak:	

U4-7B endringsforslag	
Linje 252-275	Forslagsstiller: [183] Lars Kufaa, Troms
<p>Endringsforslag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Flytende havvind tillates ikke bør unngås innenfor grunnlinja i grunne kystområder • Kartleggingen av aktuelle områder for havvind må oppdateres for å også inkludere viktige petroleumsområder. Utbygging av havvind må ikke hindres av hensyn til potensielle olje og gassforekomster i området. • Hensynet til kystnære fiskerier og gyteområder for fiskebestander må vektes særlig tungt i vurderingen av nye områder og tildeling av konsesjoner. • Ansvaret for kartlegging av nye områder bør overføres fra NVE til Miljødirektoratet. • <u>Retningslinjene i Naturmangfoldloven (§§ 8-12) om kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystemtilnærming og samlet belastning, kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver, miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder gjelder all offentlig myndighetsutøvelse og må få avgjørende betydning for saksbehandling og beslutninger. Retningslinjene må særlig gjelde i saker som innebærer subsidiert kraftproduksjon. må få reell betydning. må gjelde i alle norske havområder, og lovens førevarprinsipp og samlet belastning må legges vekt på i både åpningsprosess og tildeling.</u> • <u>Ved vurderingen av om havvind skal tillates må omfanget av metaller og sjeldene jordarter som trengs til utbyggingen, drift og kraftoverføring fra anleggene til markedet kartlegges. Klimautslipp, avtrykk og inngrep i naturmangfoldet ved uttak, behandling og transport av slike ressurser må inngå i vurderingen.</u> • <u>Transport av elektrisk energi er forbundet med tap som øker med avstanden mellom leverandør og mottaker. For å minimere tapet kreves økt uttak av mineraler til produksjon av stadig mer omfattende elektriske kabler. Ved utbygging av kraftproduksjon må det derfor gjelde et nærhetsprinsipp hvor en tar sikte på å benytte seg av kraften nærmest mulig der hvor kraften produseres. En bør heller ikke igangsette kraftproduksjon der hvor det ikke er nødvendig mht. Nærhetsprinsippet.</u> • Tildelinger av konsesjoner for havvind må koordineres med ny marin verneplan og handlingsplan for sjøfugl, og bør inngå i en helhetlig arealplan for havområdene. • Regjeringen må sørge for forskning på plastforurensing fra vindkraft, samt arbeide for at produsenter av turbiner får økt ansvar for livsløpet til turbinene. • Havenergilovforskriften må ha strengere krav til konsekvensutredninger. • Til havs er det eksisterende kunnskapsgrunnlaget enda svakere enn på land. Derfor må det kreves innhenting av ny kunnskap, samt føringer for minstetid i felt og foretrukne metoder. • Havenergilovforskriften må inneholde krav om at utbygger må benytte metodene for anleggsarbeid og drift som tar best miljøhensyn, samt at utbygger må overvåke anlegget for å styrke kunnskapsgrunnlaget om påvirkning av havvind. 	
Redaksjonskomiteens innstilling: Forkastes til fordel for forslag U4-7A	
Landsmøtets vedtak:	

[U5] Forbruket av energi og ressurser i Norge må ned, «grønn» vekst er ikke løsningen

U5-1 endringsforslag	
Helhetlig nytt forslag	<i>Forslagsstiller: [190] Svein Lund, Ávjovárri</i>
<p>Endringsforslag:</p> <p>Forbruket av energi og ressurser i Norge må ned, «grønn» vekst er ikke løsningen</p> <p>Rapporten Making Peace with Nature, som i vinter kom fra FNs miljøprogram, slår fast at vi har ei stor naturkrise på jorda, som resultat av mange års overforbruk av både ikke-fornybare og fornybare ressurser. "Klimaendring, tap av biologisk mangfold, landdegradering og akkumulering av kjemikalier og avfall forsterker hverandre og er forårsaka av de samme indirekte drivkreftene."</p> <p>Dette må behandles i sammenheng, og vi kan ikke redde klimaet ved å ofre naturen. Det er nødvendig å stoppe veksten og reversere økonomien og ressursforbruket til et bærekraftig nivå. Et sentralt ledd i en slik økonomi er rettferdig fordeling av ressurser og arbeid innad i hvert enkelt land, og mellom land og verdensdeler. En bærekraftig likevektsøkonomi må bygge på størst mulig grad av kortreist mat og industrivarer. Små produksjonsenheter må styrkes i matproduksjon, industri og handverk.</p> <p>I Norge må vi arbeide for å styrke småbruk, kystfiske og reindrift og lokal foredling som bygger på disse. Disse næringene bygger tradisjonelt på kunnskap om naturen og respekt for naturens tålegrenser.</p> <p>En stor del av klima- og naturkrise skyldes produksjon og forbruk av energi, både som strøm og forbrenningsmotorer. Forbruket av fossile brennstoffer må reduseres drastisk, men dette må ikke føre til en uhemma vekst i såkalt fornybar energi. Det er ingen former for energiproduksjon som ikke belaster naturen, og det er derfor nødvendig med en kraftig innsats for energisparing, både i Norge og internasjonalt.</p> <p>Det har de siste åra blitt bygd ut mye vindkraft i Norge og dette har allerede ført til store uoprettelige skader på naturen. Det kommer stadig nye planer for mer vind- og vannkraft. Det blir stadig lagt fram nye prosjekter for økt kraftforbruk. I tillegg til at denne strømmen skal erstatte olje og elektrifisere bilparken, skal det bygges gigantiske datasenter og batterifabrikker og smelteverkindustrien vil doble sitt forbruk, og ennå skal strøm eksporteres til utlandet. Dette vil kreve svært store inngrep i norsk natur, skader på landskap og dyreliv, tap av store områder for reindrift, utmarkshøsting og friluftsliv. Vårt alternativ er tiltak for energisparing i industri, annet næringsliv, husholdninger og offentlig virksomhet. Samtidig må vi redusere forbruket med å reise mindre, produsere varer som holder lenger, gjenvinne mer og bygge om næringslivet til mest mulig produksjon av kortreiste varer, fra mat til klær, mineraler og byggevarer.» I Norge kan de fleste redusere forbruket uten å redusere livskvalitet.</p> <p>Naturvernforbundet har i rapporten «Fossilfritt Norge» vist hvordan vi kan omstille oss til lavutslippssamfunnet uten å ofre naturen vår – først og fremst gjennom energieffektivisering. Energi må prises slik at det lønner seg å spare. Økning av energiprisene må skjer på en sosialt rettferdig måte og en stor del av elavgiften brukes til energisparingstiltak. Kraftkrevende industri har kraftig subsidierte strømpriser. Det bør ikke gis subsidier til økt produksjon, men stimuleres til redusert forbruk.</p> <p>Med energieffektivisering, stans i forbruksøkningen og etter hvert redusert forbruk vil det ikke være behov for ny energiproduksjon av vannkraft og vindkraft. Vi har ofret mer enn nok natur til lands og til havs.</p>	
Redaksjonskomiteens innstilling: Forkastes	
Landsmøtets vedtak:	

U5-2A endringsforslag	
Linje 305	<i>Forslagsstiller: [126] Hallvard Birkeland</i>
Endringsforslag: Redaksjonell endring: Flytte setningen: «De tradisjonelle formene for reindrift, kystfiske og småbruk er eksempler på bærekraftig likevektsøkonomi. De bygger på kunnskap om naturen og respekterer naturens tålegrenser og evige kretsløp.» Til etter setningen som slutter på linje 307.	
Redaksjonskomiteens innstilling: Anses ivaretatt i forslag U5-2B	
Landsmøtets vedtak:	

U5-2B endringsforslag	
Linje 305	<i>Forslagsstiller: Redaksjonskomiteen</i>
Endringsforslag: Vi finner eksempler på slik næringsvirksomhet i De tradisjonelle former for reindrift, kystfiske og småbruk <u>som</u> er eksempler på bærekraftig likevektsøkonomi. De bygger på kunnskap om naturen og respekterer naturens tålegrenser og evige kretsløp. Setninga flyttes til etter linje 309.	
Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas	
Landsmøtets vedtak:	

U5-3 endringsforslag	
Linje 314	<i>Forslagsstiller: Redaksjonskomiteen</i>
Endringsforslag: Vi må redusere forbruket med ved å reise mindre, og produsere varer som holder lenger og kan gjenvinnes. mer og bygge om næringslivet til mest mulig produksjon av Vi må basere forbruket <u>på</u> kortreiste varer, fra mat til klær, mineraler og byggevarer.	
Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas	
Landsmøtets vedtak:	

U5-4 endringsforslag	
Linje 317	<i>Forslagsstiller: Redaksjonskomiteen</i>
Endringsforslag: Energipriser og sosial rettferdighet	
Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas	
Landsmøtets vedtak:	

U5-5 endringsforslag	
Linje 319-320	<i>Forslagsstiller: [126] Hallvard Birkeland</i>
Endringsforslag: Svaret er like enkelt som det er genialt – først og fremst gjennom størstilt energieffektivisering. Energi må koste mer enn i dag. Først og fremst må dette skje gjennom energisparing og -effektivisering. Da må energi koste mer enn i dag.	
Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas	
Landsmøtets vedtak:	

U5-6A endringsforslag	
Linje 321-323	<i>Forslagsstiller: [126] Hallvard Birkeland</i>
Endringsforslag: En stor del av elavgiften går til et nytt energifrigjøringsfond, som skal være uavhengig av Enova. Det kan skje gjennom et dynamisk og progressivt el-avgiftssystem, hvor strømprisen økes proporsjonalt i forhold til forbruket. Dette vil ramme de som har høyt forbruk hardest, mens folk med lavt forbruk kommer bedre ut. En stor del av elavgiften må <u>øremerkes enøk-tiltak</u> . Kraftkrevende industri har kraftig subsidierte strømpriser.	
Redaksjonskomiteens innstilling: Forkastes til fordel for forslag U5-6B	
Landsmøtets vedtak:	

U5-6B endringsforslag	
Linje 320-324	<i>Forslagsstiller: Redaksjonskomiteen</i>
Endringsforslag: Vi må sikre at økning av energiprisene skjer på en mest mulig sosial og rettferdig måte. En stor del av elavgiften går til et nytt energifrigjøringsfond, som skal være uavhengig av Enova. Det bør utredes muligheter til å i større grad benytte elavgiften til å redusere det økende luksusforbruket, og en stor del av elavgiften må øremerkes enøk-tiltak. Kraftkrevende industri har kraftig subsidierte strømpriser svært lav elavgift. På sikt må disse prisene <u>avgiften</u> opp på samme nivå som forbrukere betaler. Men det kan først skje når det innføres en effektiv karbonprising internasjonalt.	
Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas	
Landsmøtets vedtak:	

U5-7 endringsforslag	
Linje 324	<i>Forslagsstiller: [126] Hallvard Birkeland</i>
Endringsforslag: Tillegg etter linje 324: Norge må derfor arbeide for et stigende minstenivå på karbonavgifter i de internasjonale klimaforhandlingene.	
Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas	
Landsmøtets vedtak:	

U5-8A endringsforslag	
Linje 325-330	<i>Forslagsstiller: [126] Hallvard Birkeland</i>
<p>Endringsforslag: Konklusjon: Redusert forbruk er nødvendig for å oppnå bærekraftsmålene. Naturvernforbundet vil med dette i klart og tydelig fra om at skal vi berge natur og klima på jorda må forbruket ned.</p> <p>Med reduserte forbruk som en forutsetning kan vi få oppslutning om vårt krav om stans i ny energiproduksjon av vannkraft og vindkraft. Vi krever stans i all ny energiproduksjon av vannkraft og vindkraft i naturen på fastlandet. Vindkraft til havs kan ha store skadevirkninger for livet i havet, og må ikke settes i gang uten at disse konsekvensene er klarlagt. Vi har ofret mer enn nok natur til lands og til havs. Det store flertallet av oss vet egentlig godt at vi har et forbruk som ikke er bærekraftig, og de fleste kan redusere forbruket uten å redusere livskvalitet.</p>	
Redaksjonskomiteens innstilling: Forkastes til fordel for forslag U5-8B	
Landsmøtets vedtak:	

U5-8B endringsforslag	
Linje 325-330	<i>Forslagsstiller: Redaksjonskomiteen</i>
<p>Endringsforslag: Konklusjon: Redusert forbruk er nødvendig for å oppnå bærekraftsmål og unngå naturødeleggelser. Norge har ofret mer enn nok natur til lands og til havs allerede og må stanse ny naturødeleggende vann- og vindkraft. Naturvernforbundet vil med dette si klart og tydelig fra om at forbruket må ned for at vi skal kunne berge natur og klima på jorda.</p> <p>Med reduserte forbruk som en forutsetning kan vi få oppslutning om vårt krav om stans i ny energiproduksjon av vannkraft og vindkraft. Vi har ofret mer enn nok natur til lands og til havs. Det store flertallet av oss vet egentlig godt at vi har et forbruk som ikke er bærekraftig, og de fleste kan redusere forbruket uten å redusere livskvalitet.</p> <p><u>Det gjennomsnittlige forbruket i Norge i dag er ikke bærekraftig og må reduseres fra dagens nivå. Vi må slutte å tro på myten om at økt forbruk gir økt livsglede.</u></p>	
Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas	
Landsmøtets vedtak:	

[U8] Naturvernforbundet krever varig beskyttelse av vernet natur

U8-1 endringsforslag	
Helhetlig nytt forslag	<i>Forslagsstiller: [45] Åke Hartmann, Oslo Nord</i>
<p>Endringsforslag: Helhetlig nytt forslag til uttalelse (tittelen beholdes): Lågendeltaet naturreservat har svært store naturverdi med bl.a. over 50 registrerte rødlistede fuglearter. På tross av lovens strengeste vern vedtok Lillehammer kommunestyre i 2018 en kommunedelplan med ny E6 som firefelts motorvei gjennom reservatet. «Nye Veier» arbeider nå med en reguleringsplan for denne delstrekningen. Planen legges ut på høring i løpet av våren. Søknad om dispensasjon blir først sendt etter høringen. For Naturvernforbundet er våtmarkene viktige både i naturmangfolds- og klimaperspektiv, lokalt og globalt, og vil at planene om ny E6-trasé gjennom Lågendeltaet naturreservat blir stoppet. I en tilsvarende sak ble ny E6 utvidet gjennom Åkersvika naturreservat, som er vernet i henhold til Ramsar-konvensjonen. Når slike veisaker kan vinne fram, viser det at naturen har for liten beskyttelse. Naturvernforbundet vil derfor arbeide for at det blir opprettet en egen rettsinstans for natur- og miljørett som kan sikre vedtatte verneformål. Uten et bedre rettslig vern er det bare sivil ulydighet som står igjen som eventuelt virkemiddel.</p>	
Redaksjonskomiteens innstilling: Forkastes	
Landsmøtets vedtak:	

U8-2 endringsforslag	
Linje 448-452	<i>Forslagsstiller: Redaksjonskomiteen</i>
<p>Endringsforslag: Lågendeltaet naturreservat har lovens strengeste vern. I verneforskriftens kap. III står det følgende: «Formålet med fredningen er å bevare <u>er</u> et viktig og spesielt våtmarksområde i sin naturlige tilstand med vegetasjon og dyreliv, og å verne om et spesielt rikt og interessant fugleliv, særlig av hensyn til trekkende, hekkende og overvintrende vannfugl.» Det er <u>med</u> svært stor artsrikdom i Lågendeltaet, og <u>det er registrert</u> over 50 <u>registrerte</u> rødlistede fuglearter i <u>naturreservatet</u>. <u>Naturreservatet har lovens strengeste vern, men er likevel truet av nedbygging.</u></p>	
Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas	
Landsmøtets vedtak:	

U8-3 endringsforslag	
Linje 461-462	<i>Forslagsstiller: Redaksjonskomiteen</i>
<p>Endringsforslag: <u>Også de vernede vassdragene våre er utsatt for forslag om utbygging. Gang på gang ser vi at <u>selv ikke vernet naturen har liten sterk nok beskyttelse når veisaker vinner fram.</u></u></p>	
Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas	
Landsmøtets vedtak:	

U8-4 endringsforslag	
Linje 463-465	<i>Forslagsstiller: Redaksjonskomiteen</i>
<p>Endringsforslag: Våtmarker er viktige i både naturmangfolds- og klimaperspektiv, lokalt og globalt, <u>og Norge har et internasjonalt ansvar for å bevare vår unike vassdragsnatur.</u> Naturvernforbundet krever derfor at <u>angrepet på naturreservater og vernede vassdrag stanses, og at den vernede naturen får reell og varig beskyttelse.</u> Lågendeltaet naturreservat må bevares. Ønsker derfor en nasjonal debatt om naturreservaters status i veisaker, og vil jobbe for at ny mE6-trasè gjennom Lågendeltaet naturreservat blir stoppet.</p>	
Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas	
Landsmøtets vedtak:	

U8-5 endringsforslag	
Linje 465	<i>Forslagsstiller: Redaksjonskomiteen</i>
<p>Endringsforslag: Tillegg til siste setning: <u>, og Norge må opprette en egen rettsinstans for natur- og miljørett som kan sikre vedtatte verneformål.</u></p>	
Redaksjonskomiteens innstilling: Vedtas	
Landsmøtets vedtak:	